

Advies Vlaamse onderwijspartners mbt het exitscenario corona

Inleiding

Het aantal coronabesmettingen in ons land kent momenteel een gunstig verloop. Hierdoor kunnen een aantal andere sectoren vanaf begin mei 2020 als eerste heropstarten. Als die opstart goed verloopt, kunnen de lessen in basis- en secundaire scholen hervatten **vanaf vrijdag 15 mei**.

Die timing biedt scholen de gelegenheid om alvast 1 dag te 'proefdraaien', tijdens het weekend een en ander op punt te stellen, vervolgens 3 dagen aan de slag te gaan en eventueel nog een keer bijsturen tijdens het verlengde hemelvaartweekend.

Gelet op de blijvende risico's, kan zo'n heropstart evenwel louter **gefaseerd** verlopen. Daartoe dienen dus onherroepelijk, heel moeilijke keuzes gemaakt te worden. Bij de keuze van de leerjaren binnen elk onderwijsniveau hebben we ons laten leiden door het streven naar een optimaal **evenwicht tussen enerzijds veiligheidsoverwegingen** (het risico op virusverspreiding zowel binnen als buiten de school, bv. via vervoer) **en anderzijds de pedagogische noden**.

Voor het ene leerjaar is er verhoudingsgewijs bijvoorbeeld grotere nood aan onderwijs met directe instructie, maar zijn er verhoudingsgewijs ook grotere veiligheidsrisico's. Gelet op die noodzakelijke evenwichtsoefening zijn onderwijsveld (voor de inschatting van de pedagogische noden) en wetenschappers (voor het veiligheidsluik) dus op elkaar aangewezen. Voorliggend advies is dan ook op basis van een **nauwe en goede samenwerking** tot stand gekomen.

Hoe?

Het spreekt voor zich dat scholen enkel heropstarten indien ze dat op een **voldoende veilige** manier kunnen doen. De heropstart van onderwijs zal gepaard gaan met **social distancing**. Ook het principe van **contactbubbels** blijft behouden: leerlingen krijgen in een vast klaslokaal en in vaste groepen van max. een 10-tal leerlingen les. Iedere leerling krijgt in het klaslokaal een vaste zitplaats. Enkel voor de praktijk- en kunstvakken maken de leerlingen gebruik van een ander praktijklokaal of atelier. Epidemiologen van de GEES zullen adviseren inzake aanbeveling dan wel verplichting omtrent mondkmaskers.

Om scholen te ondersteunen bij de heropstart wordt er een algemeen **draaiboek** ter beschikking gesteld. Dit draaiboek is opgebouwd uit vijf thema's. Daarbij staat het thema veiligheid centraal, dat het vertrekpunt vormt voor beslissingen m.b.t. de thema's mensen, leren, organiseren en evalueren. Dit instrument zal scholen en preventieadviseurs helpen om te bepalen wat lokaal mogelijk is en een plan van aanpak (incl. risicoanalyse) op te stellen in overleg met het schoolteam.

Als **alle voorwaarden inzake veiligheid** kunnen worden nageleefd, wordt er van scholen verwacht dat ze de lessen hervatten op school vanaf 15 mei voor enkele prioritaire groepen van leerlingen.

Scholen krijgen de **autonomie** om zelf invulling te geven aan de vooropgestelde onderwijstijd en de lesinhoud op school. Zij dienen dit wel te doen met nauwgezet respect voor de regels inzake hygiëne, social distancing, contactbubbels en mondkmaskers.

Keuze exitscenario lager onderwijs

Omwille van veiligheidsredenen wordt de keuze gemaakt om maximaal slechts 3 leerjaren van het lager onderwijs fysiek naar school te laten gaan. Op basis van voormeld streven naar een optimaal evenwicht tussen enerzijds veiligheidsoverwegingen (het risico op virusverspreiding zowel binnen als buiten de school) en anderzijds de pedagogische noden bij het maken van de keuzes, wordt geopteerd voor het **eerste, tweede en zesde leerjaar**. Per leerjaar worden de argumenten hiervoor onderstaand opgesomd.

Een belangrijke afweging die globaal werd gemaakt, is dat **fundamentele basisvaardigheden moeilijker vanop afstand** verworven kunnen worden en dat hiervoor vaak ook een **'kritische periode'** geldt. Andere leerinhouden kunnen makkelijker via 'preteaching' aan bod komen of tijdens de verdere schoolloopbaan bijgespijkerd worden.

Scholen die binnen die 3 groepen van leerlingen prioriteiten moeten stellen omwille van veiligheids- of organisatorische redenen, kunnen die volgorde (6^e – 1^e – 2^e) mee in overweging nemen.

6de leerjaar

- Afronden van het leerproces dat gelopen is in functie van het realiseren van de eindtermen basisonderwijs
- Uitreiken getuigschrift basisonderwijs gekoppeld aan de eindtermen
- Garanderen van een vlotte overgang naar het secundair onderwijs
 - Aanbieden van noodzakelijke leerinhouden
 - Bijsturen (indien nodig) van essentiële competenties
 - Professioneel ondersteunen van het studiekeuzeproces
- Aandacht voor mentaal welbevinden van de leerlingengroep
 - Gezamenlijk afsluiten van het lager onderwijs

1^e leerjaar

- Nieuwe leerinhouden en strategieën voor initieel lezen en rekenen.
- Fundamenten van basisvaardigheden leggen die noodzakelijk zijn voor de verdere onderwijs- en leerloopbaan.
- Belang van het regelmatig inoefenen van nieuw aangeleerde basisvaardigheden i.f.v. het zich eigen maken en onderhouden ervan.
- Nood aan professionele ondersteuning omwille van complexiteit (van het aanleren van de) nieuwe vaardigheden en 'beperkte' (leer)competenties van deze leerlingengroep.

2de leerjaar

- Fundamenten van basisvaardigheden die noodzakelijk zijn voor de verdere onderwijs- en leerloopbaan versterken.
- Nadruk op automatisatie van essentiële reken- en leesvaardigheden en het belang van professionele ondersteuning hierbij.
- Beperkt pakket strategieën van deze leerlingengroep om vanop afstand 'zelfstandig' leerinhouden te verwerken en verwerven (in relatie tot oudere leerlingengroepen).

Hoe?

- Voor het 6de leerjaar pleiten we voor vormen van **“blended learning”**: de leerlingen komen 2 volle (of 4 halve) dagen naar school. Tijdens de andere dagen werken ze thuis zelfstandig of met digitale ondersteuning van de leraar.
- Voor het 1ste en 2^e leerjaar pleiten we voor maximaal **onderwijs op school**: een aanwezigheid van 4 volle dagen. Aangezien meestal de klassen zullen dienen te worden ontdebeld, zullen de (kleinere) klassen mee ondersteund moeten worden door andere leraren uit het schoolteam. Hier worden lokaal afspraken over gemaakt.
- Het **buitengewoon lager onderwijs** is zeer divers. Ook deze scholen maken aan de hand van het draaiboek een risico-analyse. Indien zij de lessen hernemen vragen we ook hier om dit voor **maximum drie leerjaren (of leeftijdscohortes)** te doen. Met als één van de prioritaire groepen de leerlingen in het laatste jaar van het basisaanbod. Voor leerlingen buitengewoon onderwijs die gebruik maken van het leerlingenvervoer, dienen ook inzake vervoer, de regels inzake “social distancing” te worden gerespecteerd.
- Het **kleuteronderwijs** starten we in deze fase nog niet op. We willen immers klein en veilig herbeginnen.
- Voor de leerlingen voor wie de lessen op school niet worden heropgestart, blijft preteaching van toepassing. Het volledige basisonderwijs blijft ook voorzien in **opvang** van leerlingen. Ook voor leerlingen van wie de ouders vanwege professionele activiteiten hun kind op geen enkele manier zelf kunnen opvangen. Deze leerlingen dienen te allen tijden (open afhaalmomenten, speeltijden en eetmomenten) gescheiden te blijven van de leerlingen voor wie de lessen op school hervat worden. Het behouden van de contactbubbels blijft cruciaal.

Keuze exitscenario secundair onderwijs

Op basis van voormeld streven naar een optimaal evenwicht tussen enerzijds veiligheidsoverwegingen (het risico op virusverspreiding zowel binnen als buiten de school, bv. via vervoer) en anderzijds de pedagogische noden bij het maken van de keuzes, wordt in het secundair onderwijs geopteerd om **enkel de laatstejaarsleerlingen** fysiek naar school te laten gaan, dit om de **doorstroom** naar hoger onderwijs of de arbeidsmarkt voor zo veel mogelijk leerlingen vlot te laten verlopen. Voor de andere leerlingen blijft 'preteaching' via afstandsonderwijs van toepassing. Hieronder worden de argumenten voor deze keuze verder toegelicht:

- Leerlingen uit **6 ASO, TSO, BSO, KSO en 7 BSO** staan op het punt om de overstap van secundair onderwijs naar hoger onderwijs of arbeidsmarkt te maken. We willen dat zo veel als mogelijk leerlingen hun getuigschrift derde graad of diploma secundair onderwijs kunnen behalen.
- **Leerlingen in het laatste jaar van de kwalificatiefase en de integratiefase OV3** staan op het punt om de overstap van secundair onderwijs arbeidsmarkt te maken. Hiervoor maken ook de scholen voor buitengewoon onderwijs aan de hand van het draaiboek een risicoanalyse op. We willen dat zo veel als mogelijk leerlingen OV3 deze overstap vlot kunnen maken en hun kwalificatie kunnen behalen.
- De leerlingen in **deeltijds beroepssecundair onderwijs (enkel zij die momenteel in arbeidsdeelname zitten) en de leertijd** die leren op school combineren met leren op de werkplek. We willen dat zij zo veel als mogelijk gekwalificeerd de arbeidsmarkt kunnen betreden.

Hoe?

- De leerlingen van 6 ASO komen gedurende 1 volle dag per week naar school. Voor de rest is er preteaching. Scholen worden gevraagd om de lesdagen van de verschillende groepen leerlingen zoveel mogelijk te spreiden over de lesweek. Daarvoor maken ze afspraken met scholen uit dezelfde regio, om de druk op het openbaar vervoer zo veel mogelijk te spreiden.
- De leerlingen van 6 TSO, 6 KSO, 6 BSO, 7 BSO en OV3 komen gedurende 2 volle dagen per week naar school. Praktijk- en kunstvakken zijn immers moeilijker vanop afstand te organiseren. Scholen worden gevraagd om de lesdagen van de verschillende groepen leerlingen zoveel mogelijk te spreiden over de lesweek. Daarvoor maken ze afspraken met scholen uit dezelfde regio, om de druk op het openbaar vervoer zo veel mogelijk te spreiden.
- De leerlingen uit opleidingsvorm 4 volgen hetzelfde patroon als uit het gewoon onderwijs: 1 volle dag voor 6 ASO en 2 volle dagen per week voor 6 TSO/KSO/BSO en 7 BSO.
- Het is van belang om de leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs en leertijd gemotiveerd te houden. Zij combineren nu al leren op school met leren op de werkplek.

Bijgevolg hebben zij voldoende aan max. 1 dag per week op het centrum voor leren en werken.

- De studenten HBO5 verpleegkunde laatste module komen max. 2 volle dagen per week naar school. Het is van belang dat laatstejaarsstudenten tijdig kunnen afstuderen. Alle handen in de gezondheidszorg zijn immers meer dan nodig.

En verder?

Na 1 week evalueert het onderwijsveld samen met de GEES de praktisch-organisatorische werking en de impact op de evolutie van de epidemie. Op grond van deze evaluatie kan worden overgegaan tot de opening van bijkomende scholen en/of leerjaren, met focus op het kleuteronderwijs, de scharnierjaren (2de jaar SO en 4de jaar SO) en de praktijkgerichte opleidingen in het secundair onderwijs.

Over het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs (incl. de basiseducatie), het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding en de internaten zullen er zo snel als mogelijk in overleg met de GEES ook beslissingen genomen worden.